

H. ant.

439

e

ETRUSKERNE.

895-

H. ant. 439^e-

168-

00

Nihil humani a se alienum put-
tanti, fideicommissario Engelstiano

Wichfeldio, quiti p. p.

reverentissime

auctor

00

ETRUSKERNE.

EN HISTORISK-SPROGLIG
UNDERSØGELSE

AF

LAICUS HYPERBOREUS.

KJØBENHAVN.

WILHELM PRIORS HOF-BOGHANDEL

1879.

= Tr. 28-X1143

Trykt hos O. C. Olsen & Co.

Vi vide kun ringe Besked om Italerne i Oldtiden, selv efterat vi have forlængst stiftet Bekjendskab med Grækerne, hvem vi maae raadspørge om Italiens Tilstand, men Underretningen derom indskrænker sig hovedsageligen til nogle Folkestammers Navne, som imidlertid vanskeligt kunne bringes i Samklang med senere Folkefærd, og desaarsag vil Forfatteren ingeniunde trætte Læseren med disse Taagebilleder, men kun henvise til Professor Schierns fortjenstfulde Værk om Europas Folkestammer, dog med den Bemærkning, at Italien ifølge Landkortet og Historien maa være befolket deels igjennem Illyrien fra Nordost deels igjennem Gallien fra Nordvest, og at Ibererne fra Spanien over Sardinien og Corsica have bosat sig paa Halvøen, ligesom Grækerne have coloniseret Sicilien med tilgrændsende Fastland.

Det kunde synes underligt, at Romerne i deres Nationalstolthed ikke have meddeelt Oplysninger om

deres Stamtræ, men nøiere betragtet ville vi finde, at Hovmodet netop har bragt dem til at smedde en Nøgle for at lukke Fortiden i Baglaas.

Ogsaa Nutiden er hovmodig af Natur og spotter Romerne for Mangel paa Civilisation; men ikke desto mindre vide Nationerne, der nu ere kaldede til at sidde ved Roret med Fyrsterne, ikke just altid, hvad de selv ville, lige saa lidt som Midlerne til at opnaae dette. Romerne vidste i den Henseende bedre Besked, thi det var saa at sige en Naturegenskab hos dem fra den Dag, Verdensstaden blev anlagt. Alligevel lignede de Nutiden deri, at de som nybagte Stormænd i vore Dage gjerne vilde anskaffe sig Forfædre af gamle Slægter, og saaledes udvalgte de Æneas og hans Kammerater til Forfædre, eftersom der ingen Stormand i Italien var at opdrive, og Trojas Overvindere enten bleve dræbte eller kom hjem igjen, af hvilken Grund de maatte nøies med Trojanerprindsen, hvis Skjæbne man ikke kjender; og man kan være sikker paa, at dersom Olysses var omkommen paa Havet, han da vilde være dukket op i Latium; men Forfatteren vil efter *Empère's* Raad til sine Læsere fraraade Enhver at yttre Noget herom i Trastevere, da Lazzaronerne i saa Fald paa homerisk Viis ville overtyde ham om, at de tilhobe nedstamme fra Trojanerne.

Nutildags kan det være forbundet med Ubehageligheder at yttre Noget, som Folket ikke vil have for Lyset, og i oprørte Tider kan man vel endog udsætte sig for Haandgribeligheder; men i Tiberstaden var Alt i store Former, og Smaaargumenter kjendte man ikke til, hvorfor hiin Spurius blev dømt fra Livet, fordi han havde omtalt, hvad Rom i Oldtiden blev kaldt, hvorimod der var Forbud, af hvilken Grund man aldrig senere har faaet dette Navn at vide, uagtet man har gjettet for Exempel paa Valencia, men da dette Navn ikke kunde medføre nogen Vanære, antager Forfatteren det for rimeligere, navnlig paa Grund af at Roimb paa Celtisk betyder Arnested, at Roma quadrata spotviis blev kaldet Fredløsehjem, for at bruge milde Udtryk.

Da Rom havde staaet omtrent to Hundrede og halvtredsindstyve Aar, var det allerede et mægtigt Rige, der næsten kunde maale sig i Størrelse med Falster, og Romerne bare allerede Præget af Herskermagten paa deres Pande, imedens Senatet decreterede, hvorledes Fortiden skulde være.

Historien blev overvunden og gjort til Slave for at tjene Roms Stolthed, og Sagnene, der ellers paa Grund af Børns Hang til det Gyselige, netop trives bedst, naar der fortælles om Staternes Jam-

mer, kunde ikke fredes ved Tiberens Bølger, fordi Ingen vilde fortælle Noget om Roms Usselhed, og fordi den stolte romerske Ungdom ikke vilde høre derpaa, af hvilken Grund Romerne meget snart fra Sandhedernes Rige havde gjort Erobringer, der bleve tilbage længe efter, at de havde mistet, hvad de ellers havde underlagt sig, lige indtil vore Dage, da man har begyndt at berøve Verdens Herskere disse Levninger af fordums Glands, idet Tvivlen først opstod derved, at man fandt det usandsynligt, at Roms Konger, der dog aldrig kom heelt unge til Thronen, kunde i syv Slægtfølger have hersket i to Hundrede og fireogfyrgetyve Aar, Noget, hvortil Historien hverken med Arve- eller Valgkonger, saa vidt vides, kan opvise Magen.

Romerne havde ikke Øie for, at deres Glands blev end større, jo uslere deres Fortid, fra hvilken de med Kraft og Dygtighed havde arbeidet sig op, havde været, og derfor vilde de ikke, at man skulde vide, at gamle Rom kun var en Rønne i et Morads, at Staden blev behersket af Naboerne, at Romulus kun var en Condottiere-Høvding i Lighed med En af dem, der i Middelalderen plantede en Fane til Samling af Vagabonder for med dem at prøve Lykken ved at tjene den, der betalte bedst, med Udsigt til ved Leilighed at faae et Stykke Land, som han selv

kunde regjere; at Kongens Palads aldeles var, som en Hyrdehytte endnu er i Campagnen, at Senatorerne, der, som en Klassiker siger, enten vare Hyrder eller Noget, som han ikke tør nævne, bleve, ligesom det endnu skeer paa Landet i Bylaugene, sammentudede med et Byhorn for i Slud og Sjædsk under aaben Himmel at fatte Beslutninger om Romerrigets Bedste, formeentligen især, hvorledes man nemmest gratis i Naboegnen kunde faae Kvæg, og hvad der ellers var at opdrive.

Romerne vare imidlertid ikke usandfærdigere end andre Nationer, men Forholdene medførte Usandheden; endnu var nemlig Intet opskrevet, saa at Traditionen havde Enemagten. Fortielse af Et eller Andet er ikke Usandhed, uagtet den meget let kommer til at grændse dertil, og Overdrivelse gaaer altid i Traditionens Fodspor, hvorom Læseren let kan overtyde sig ved at lægge Mærke til, om Begivenheder, der ikke optegnes, fortælles eens idag og imorgen; men naar man endvidere betænker, hvilke Forandringer Sagnene i flere Slægtfølger saaledes nødvendigviis maae lide — saa maae vi ikke laste Romerne, for hvem Sandheden i det Hele stod i Agtelse, især da vi derved let vilde komme paa Kant med vor Tid.

Historiens Sandhed er elastisk og driver det

aldrig høiere end til Sandhed med Modifikation; baade det Gode og det Onde bliver oversmurt med mørk Sværte eller lys Fernis, eftersom det behager Forfatteren, og for at man ikke skal undres over Mulmet i Roms Fortid, ville Læseren behageligst besvare Følgende:

Har Wilhelm Tell existeret?

Var Johanne af Aragonien afsindig?

Har der været en Pavinde i Rom?

Hvorledes vilde Kong Christian den Andens og Gustav Vasas Historie have været, hvis den ikke var skreven af Adelige og Geistlige?

Faaer man altid at vide, hvem der egentlig har seiret i et Feltslag, eller hvormange der ere faldne?

Staaer ikke Offentlighedens Viser over Frysepunktet, hvad Finantserne angaaer, uagtet der ofte i Virkeligheden er Underbalance?

Om — nei, det maa være nok, thi ellers fik det aldrig Ende med Spørgsmaalene.

Uagtet man netop nu er stærk i at skrive Tendentshistorier, vil man dog neppe kunne konstruere en saa storartet Historie som Roms Ungdomsepos, der er saa godt sammenvævet, at Traadene endnu ikke have ladet sig sønderrive, og som, hvis det end aldeles blev modbeviist, dog har hævdet sin Plads i Verdens Annaler, og som netop bliver inter-

essant paa Grund af det Mystiske. Imidlertid er der ingen Tvivl om, at bemeldte Epos dog er en Klædedragt for virkelige Facta og saaledes dog kaster Skjær over, hvad der virkeligen er skeet, af hvilken Aarsag Forfatteren med Benyttelse af Andens Kritik skal tillade sig paa forventet Approbation af Læserne at debitere, hvorledes Roms Historie efter det Foreliggende muligen kan have været.

Ligesom man ved at see i to hinanden modsatte Speile seer et Billede i en Uendelighed, saaledes øine vi, i hvor langt man end seer tilbage i Tiden, atter og atter en By ved Tiberen, og allerede i Sagnenes Morgendæmring, der altid giver lidt Lys, inden Historiens Sol rinder op over Horizonten, ruller denne Flod strax fremmest paa Italiens Arena, hvor Folkestammer samles og strides for at beholde Valpladsen, indtil de fordrives af Nyankomne; men Stedet i og for sig kan ikke have havt nogen Tiltrækningskraft; thi under Italiens Himmel var der ikke uvenligere Egn end den mærkværdige Kvadratmiil, der var udseet til Roms Vugge.

Vilde, ufrugtbare, kantede Høie adskilte af Lavninger, som Tiberen ofte oversvømmede, saa at der dannedes Sumpe, hvorfra utaalelige Dunster opfyldte Luften, og som til en Forandring i tørre Tider

vare befængte med Mudderlugt, naar Floden langsomt rullede frem med Virkning omtrent som stillestaaende Vand — udgjorde Romernes Hjem, der desuden om Sommeren blev overvældet af giftige Miasmer fra de bekjendte pontinske Sumpe, saa at der ofte udbrød dødbringende Febre næsten i Lighed med orientalsk Pest; og endnu kan den Fremmede føle klassisk Fornemmelse heraf, dersom han ikke reiser bort fra Rom, inden Sommeren kommer, uagtet Sumpene nu forlængst ere udtørrede, imedens der fordum var Skove, der holdt Dunsterne samlede. Lægger man nu hertil, at det mylrede af Ulve, og at Folkets Rigdomme vare Faar, saa vil man faae mørke Billeder af Egnen, der vel imellem blev belyst af Ild fra Omegnens Vulkaner, hvilket dog kun gjorde Situationen mørkere. Somervarmen var i Dalene utaalelig, uagtet den ofte afløstes af Tramontanvinden, der pludseligt kunde gjennemisne Enhver, og i Modsætning hertil slappe hede Vinde fra Syden alle Mennesker. Verdensbeherskerindens Frøkorn var udsaaet i Campagnen, hvor Kornet kun sparsomt tittede frem, og den øde, ufrugtbare Slette gav intet Læ imod Omegnens Bjergfolk, der fra deres Klippefjælstre uventede i faa Timer kunde kaste sig ind over Rom; Tiberens Udløb kunde stoppes af Naboerne, der

aldeles beherskede Handelen. Det kunde næsten synes, som om Romulus havde havt Anelse om, at hans Stad altid skulde ernæres af Fremmede, hvilket altid har været Tilfældet, først ved fysisk Vold, siden ved geistlig Magt, derpaa af fremmede Reisende og nu derved, at hele Italien maa bidrage til at ernære sin Hovedstad.

Hvorfor misundte da den Ene den Anden Uhyggeligheden af Opholdet ved Tiberen? Hvorfor droge vilde Skarer ustandseligt gennem Norditaliens yndige Sletter og forsmaaede at nedsætte sig i Syditaliens havelignende Lænde?

Historisk er dette vel ikke til at documentere, og vi maae nøies med at sige, at det maa have været saaledes beskikket, og hvis vi tør vove at kaste et Blik ind, hvor Menneskets Skarpsind ikke engang er en Ariadnes Traad, saa staaer den Tanke for os, at der skulde existere et mægtigt Rige, der maatte hærdes ved evindelige Krige for at blive stærkt nok til at paabyde Alverden Fred, for at Christendommen i sin Tid kunde trives, uden at Mangel paa Samkvem mellem Nationerne skulde hindre denne Læres Udbredelse. I Palæstina skulde den fremspire, og fra Rom skulde den udbredes; og Begges Historie kan i Ordets egentlige Forstand følges fra Vuggen, nemlig fra den i Nilens Dynd

og den, der hang fast ved Roden af et Figentræ ved Tiberen. Efter Foranførte behøve vi ikke at tillægge Italiens Horder nogen Forudfølelse af, at de dristigt skulde udholde alle Plager ved Tiberens Vande, for at deres Efterkommere skulde dertil henflytte Alverdens Rigdom og Vælde; men det synes dog, som om Verdensherredømmet maatte udgaae fra et Folkefærd, der var staalhærdet ved Møisommeligheder, imedens andre Nationer paa blidere Steder vare svækkede ved Overmaal af Nydelser, og netop deri skimte vi, hvorfor Magten maatte udgaae fra det uhyggeligste af Italiens Steder.

Vi have nu seet, hvorledes Marken var boniteret, og ville dernæst eftergrandske Vægten af Udsæden, der skulde give saa rigelige Fold.

Der gik blodig Holmgang overalt i Italien, hvoraf Følgen blev, at Folkestammerne sammenbandedes saaledes, at der opstod en Nationallighed mellem Alle, imedens denne dog blev moduleret efter Clima og Levemaade paa hvert Sted, hvorved Nationerne under Lighedens Omraade dog havde forskellige Præg.

Sagnene danne altid et Belte imellem, hvad man historisk veed og ikke veed, og de kunne ikke undværes, thi uagtet de som Lygtemænd vildlede i Mørket, kunne de dog stundom veilede som Stjer-

ner i Historiens Nat; og derfor ville vi kigge lidt ind i Tusmørkebeltet, hvor vi strax see Faunernes Folk strømme til et Orakel paa en Høi ved Tiberen, hvilket Sted ikke bestemt angives, men som dog maa have været Vaticanet — af vates (Spaa-
mand) og canere (kvæde), — hvorved vi finde den Mærkelighed, at Italiens første Oplysning netop udgik derfra, hvor Katholicismens Cultus nu har sit Hovedsæde. Saturnus kom senere og byggede et Tempel paa Capitolium, (hvilket vel blot betyder, at Fremmede lærte Italerne at dyrke Jorden, thi Saturn betyder Sædemand) og saa begyndte der en Guldalder med Mælk og Honning paa Jorden og med Venskab og Uegennytte hos alle Mennesker; men det maa dog antages, at der var noget Aparte ved denne Lyksalighedstilstand, thi det blev fornødent ved Capitolium at opføre en Fæstning til Forsvar for Idylen. Nutiden har opfundet bevæbnet Fred, ved hvilken Hadet imellem Nationerne kunstigt fodres uden at mættes, og ved hvilken Nationalitetsnerverne spændes saa høit, at de ifølge Naturens Regler for Reaction omsider maae svækkes; Fortiden var mere opfindsom, thi den opfandt bevæbnet Guldalder.

Om Æneas's Ikkeankomst til Italien er foran meldt.

En Prinds fra Arcadien siges at være kommen

til Italien og have bygget en Stad ved Tiberen; men da Navnet Evander betyder Godmand, er det rimeligt, at vi her kun have for os en Mythe om Fremmede, der have indført gode Forandringer.

Ovenmeldte Fæstning har neppe holdt sig ret længe; thi celtiberiske Ligurer tilligemed Siculer trængte ind og byggede ved Tiberen en Stad paa syv Høie (septimontium), hvornæst et Bjergfolk, enten Sabeller eller Umbrer, i Forening med græske Pelasger byggede to Byer sammesteds; og nu staae vi ved Indgangen til Historiens Port, som Romerne have lukket i Laas, idet de begyndte med at kalde sidstnævnte Nyankomne aborigines (Urfolk), hvorved enhver Efterforskning om ældre Dage blev standset; derhos kaldte de sig Latinere og Omegnen Latium. Situationen var dengang følgende:

Paa Sicilien: Grækere og Siculer, der vare fordrevne fra Tiberen.

Paa Fastlandet nærvæd Sicilien: græske Colonier.

Nordfor disse: Campanerne, der stammede fra Sabeller og Osker.

Atter nordfor mod Vesten: Osker.

Østfor disse: Sabeller.

Nordfor: Umbrer.

Nordøstligere: Veneter.

Dernæst høiere oppe: Illyrer, til hvilke Vene-

terne ogsaa høre, ligesom Folk af samme Race levede i Apulien.

Hvor Genua nu ligger, boede Ligurer, og langsmed Alperne: Galler eller Celtiberer.

Ved Tiberen boede Latinerne, Romernes Forfædre.

Verdensbeherskerne vare altsaa udsprungne af Fauner, der senere i Mythologien bleve Troldfolk; af Osker, der af Nyankomne vare holdte tilbage som Trælle; af Siculer og Ligurer under lignende Forhold til deres Overvindere; af omstreifende Hyrder og af Vagabonder, som Romulus gav Fristed ved Tiberen uden at spørge om deres Skudsmaal.

Ved Tiberen boede imidlertid ogsaa Etruskerne.

Naar man i en Skov blandt hjemlige Træer opdager en Plante med frodigere Væxt end Omgivelserne og med udenlandsk Præg, opstaaer uvilkaarligt Tanken om, hvorfra den kommer; og saaledes har Etruskernes Oprindelse været Gjenstand for lærde Undersøgelser lige siden Herodots Dage; men i Aarenes Løb har B. modsagt, hvad A. har yttret, imedens C. har modsagt B., og D. er kommen med noget Nyt, hvorefter E. har optaget Noget af det Foregaaende og er kommen til forskjellige Resultater, og saa fremdeles; men Resultatet er altid blevet, at man er kommen tilbage til Herodot.

Vilde mine Landsmænd undres over, at en Nordbo tør indlade sig paa, hvad skarpsindige Lærde selv i Italien ikke have løst, da maa Forfatteren bemærke, at der til Løsningen af saadanne Qvæstioner udfordres flere Faktorer, blandt Andet Kundskaber, som Lærdom og Skarpsindighed ikke altid kunne yde, men som selve Lægsmænd paa Forhaand kunne have, hvortil jeg tillige i al Beskedenhed for eget Vedkommende, men til Ære for mit Fødeland, maa gjøre opmærksom paa, at Danmark dog efter Fremmedes Tilstaaelser staaer øverst i Rækken med Hensyn til archæologisk Videnskabelighed, eftersom en Green deraf ligefrem er opgravet af vore Moser og Kjøkkenmøddinger, hvilket har forvoldet, at det ikke kan synes underligt, at en Dansk vil træde frem paa denne slibrige archæologiske Bane, idet Forfatteren allerede nu bemærker, at Nøglen til Etruskernes Herkomst hidtil har været gjemt i Skandinavien.

Læseren synes formodentligen, at Indledningen til, hvad Titelbladet antyder, var lang, men man maa altid bryde gennem Skallen, inden man kan komme til Kjærnen, og desuden er det umuligt at bedømme Etruskerne uden netop i Modsætning til deres Naboer, der altsaa for os ikke maae være ubekjendte Størrelser — ligesom det i det Hele er

umuligt at bedømme Nogetsomhelst uden Sammenstilling med dets Modsætning.

Inden der imidlertid heises Seil for at drage ud paa disse Bølgegeange under Fare for at støde paa archæologiske Skjær og philologiske Malstrømme, maa der gjøres en Recit, for at Læseren kan faae Kundskab om Etruskernes Historie og Karakter, hvilket er nødvendigt, for at der skal kunne existere nogen Interesse for denne Afhandling.

Flere Aarhundreder før Roms Tilblivelse boede Etruskerne i Italien, hovedsageligen hvor Toscana nu ligger, omgivne af Umbrer mod Øst, af Sabeller mod Syd, men naturligviis med større eller mindre Terrain, eftersom Krigene med Naboerne faldt ud. Deres Magt var i ældre Dage saa stor, at de i Mellemitalien mod Syden havde tolv Stæder med Capua til Hovedstad. I Etrurien havde de tolv Stæder med særegen Selvstændighed og i Forbund med hverandre. Der existerede etruskiske Konger, dog sandsynligen som Feltherrer med ringe Myndighed i Fredstider. Forfatningerne vare antiliberale, thi Hovederne for de adelige Slægter udgjorde Senatet, og Folket maatte være Clienter for disse, der stode i et overordnet Forhold af streng Natur til Clienterne. Religionen spillede en stor Rolle og var Politikens Overherre, eftersom Intet blev gjort uden at adspørge

de Overjordiske, og alene Adelen forstod at tyde Bøgerne, hvori det med taaget Mystik var befalet, hvorledes Tegnene skulde fortolkes, og under hvilke Former Præsterne skulde vente Tegnene. Etruskerne overgik Naboerne i Dannelsen og have tilarvet denne Egenskab til deres Afkom, saa at Toscaneserne endnu have en meget udpræget Politur, ligesom deres Sprog udmærker sig ved Elegance. Kunsterne blomstrede hos dem, og Enhver kjender jo de berømte etruriske Vaser, der som Mønstre for Nutiden ere uovertrufne. Deres Industri var stor og viste sig især i Bygningsforetagender og i Maaden, hvorpaa de ved Udgravninger og Vandledninger dyrkede Landet, der paa enkelte Bjergstrækninger nær var frugtbart og skjønt.

Dengang Rom blev anlagt, var deres Magt dalet, men dog skulde de have besiddet Capitolium i Romulus's Tid.

Etruskerne bidroge fra første Færd til at rekruttere Romerfolket, og derfor have de Deel i Æren for Verdensherredømmet, hvilken de dog maae dele med Sabiner af sabellisk Æt, hvormed det har følgende Sammenhæng.

For omtrent sex og tyve Hundrede Aar siden dreve unge Hyrdefolk med taagede Ideer om Eienomsret omkring i Campagnen og ernærede sig som bedst under Anførsel af En, der var fra den gamle,

halvforladte Stad, Roma quadrata, paa Palatinbjerget, og af En, der var fra Remuria paa en Høi i Nærheden, hvilke Bandeførere deeltoge i nogle Stridigheder i Alba longa, der havde Overhøiheden ved Tiberen, hvorfor de til Løn fik Palatinbjerget, om hvilket de opførte en Muur, hvorefter de naturligviis bleve Konger, hvilket ofte dengang var lettere end nu at faae Fodfæste i Rangforordningen. Da Romulus havde dræbt Remus, blev han Enekonge, men, da han næsten ingen Undersaatter havde, anskaffede han sig Saadanne ved at aabne et Fristed for Enhver, der af gode Grunde var usikker andensteds. Som i Nybygder i Amerika var der Mangel paa Kvinder, og da de stolte, aristokratiske Sabinere ikke holdt af Mesalliancer med Palatinfolket, blev Følgen deraf, at dette stundom røvede Kvinder, hvor det kunde. Verdensdramaet angaaende Sabinerindernes Rov eksisterer kun i Malerier, thi Forestillingen kunde ikke gives paa Grund af følgende Forhindringer:

Palatinfolket var endnu ikke istand til at foretage ridderlige Øvelser;

Theatret var dengang en Sump, og Andet kunde ikke gives end Forestilling i høiere Styltedands, og

Sabinerne havde ikke tilladt deres Kvinder at

gaae paa Komedie, hvor Acteurerne vare bekjendte for at røve Piger.

Imidlertid blev man snart i Egnen kjed af partielle Pigerøverier, hvoraf Følgen blev, at Sabinerne indtog Palatinbjerget, hvor de dog tillode Romulus som Overpolitimester at blive, ligesom Fædre i Komedien tilstede Ægteskab, naar Skandalen dog er skeet. Ved denne Leilighed opstod der imidlertid Forbindelser mellem Sabinerne og Palatinfolket. Sabinerkongen Tatius blev dræbt senere, men dette blev hævnnet ved, at Sabinerne dræbte Romulus i en Craval i selve Staden, og Romerne holdt længe Fest paa samme Sted og samme Dag, da Romulus efter Sagnet forsvandt, idet Folkene løb om imellem hverandre efterabende stor Forvirring.

Efter den Tid kom Palatinfolket ikke til Magten; Tatius's Svingersøn, Numa Pompilius, arvede Scepteret, som han efterlod til Tullus Hostilius, ligesom denne blev efterfulgt af Ancus Martius; og derefter tiltvang Tarqvinus Priscus sig Magten, der saaledes gik over til Etruskerne og forblev i deres Hænder under Servius Tullius og Tarqvinus Superbus. Romerne have gjort mange Kunster for at hævde Palatinfolkets Ære, men det skinner altid igjennem, hvorledes Sandheden var.

Roms Barndomshistorie hører ligefrem til vort Emne, eftersom Etruskerne i lang Tid beherskede Rom, og desuden af den Grund, at de i Rom værende Etruskere længe bibeholdte deres Nationalitet.

Det synes nemlig, som om Romerstanden i sit Svøb bestod af fire à fem Smaabyer i Nærheden af hverandre, indbyrdes forenede ved et Forbund, men med særskilte Institutioner og forskjellig Levemaade, under Konger, der havde Overcommandoen i Krigene, men delte Magten i Fredstider med Senatet, der havde Lovgivningsmagten; og hvad Finantsvæsenet angik, voldte dette ikke Nogen Bryderi, efterdi Romerne ingen Finantser havde, hvilket ogsaa var uforment, da Folket i Krigen tjente uden Sold og i Fredstid maatte uden Betaling afholde alle Byrder fra det Offentlige.

Adelens Familiehoveder vare Senatorer, men alle Medlemmer af disse Familier havde Stemmeret i visse Sager angaaende det Offentlige, og Adelen alene var Folket. De Uadelige bleve efterhaanden rekruteret af Indbyggerne fra Alba longa og andre latinske Stæder, som Romerne ødelagde; disse Folk bleve tvungne til at nedsætte sig i Dalene imellem Roms Høie og hørte ikke med til Folket (*populus*), hvorimod de kaldtes *plebs* (Fyldekalk, *quia urbem modo implebant*). Men ligesom ethvert Overmaal

gaaer til sin Yderlighed, saaledes udartede Romernes Forfatning til et Demokrati, eftersom der naturligviis var flere Familiemedlemmer end Familiehoveder, hvorved der opstod et Adelsproletariat til Ærgrelse for Senatorerne, som det stundom overstemte.

Plebs voxer op til saadan Masse, at Latinernes Element blev fremherskende, og da Alle inden Roms Mure bleve sammenknyttede ved fælles Baand og ved fælles Skjæbne, gik Nationalitetsfølelsen fra Fortiden tilgrunde, saaledes moduleret efter Forholdene, at Rom fik sin egen, skarpt afprægede Nationalitet; og da hertil nu kom Romernes Stolthed, saa glemte de deres Slægtregister før Stadens Anlæg og saae i Grunden helst, at Verdenshistorien først var begyndt i Romuli Tid.

Til denne Udjevning bidrog vel ogsaa Forfatningen, som Servius Tullius gav, og som er et Mønster for Forfatninger paa den Tid. Folket blev nemlig deelt i Klasser, eftersom det svarede Skat, og Skatten blev Normen for Stemmeretten; der stemtes efter Afdelinger, og hver Skattekonto havde sin egen Afdeling; den Ubemidlede havde samme Ret i sin Afdeling, som den Rige i Sin; men der skulde flere Ubemidlede til at danne en Afdeling, end der udfordredes for de Rige, og Stemmerne

bleve optalte ved Hovedspørgsmaalets Afgjørelse ikke efter Persontal, men efter Afdelingstal. Vi see, hvor udspekuleret Servius var, thi han forstod, hvad Nutiden ikke kan og ikke vil fatte: at frembringe en Samklang mellem Folketalsmajoriteten og Minoriteten af Dem, der have Kløgt til at bedømme Statens Tarv.

Nu vare Alle Dele af Folket, uagtet Senatorerne i Realiteten beholdt deres Magt, eftersom Plebs i Reglen ingen Formue havde; Alle følte sig nu som Borgere, hvis Stolthed det var at kunne sige: Romanus sum, ligesom man endnu kan høre Lazzaronen med Kappen togaagtigt og i Laser over Skuldrene med Værdighed som en Cato at udbryde: Sono Romano.

Romernes Kraft viste sig ogsaa meget snart derved, at de jage Tarquinius Superbus bort og stiftede en Republik, hvorved de imidlertid efter Ordspøget vare komne fra Dynen i Halmen, da de altid tilforn havde fundet Hjælp mod de Adelige netop hos Kongerne, hvilket nu hørte op, eftersom Consulerne selv vare Adelige og altsaa ikke vilde hjælpe til at hæve de gamle strenge Love, der ikke, efter Nutidsskik, vare affattede med Bitilføielser som: „dog under visse Omstændigheder“ eller „efter Dommerens Skjøn“ m. m., men stode stive som Ro-

meren selv i sin Legion, beredt til at dræbe, men ikke til at skaane; og skal som Exempel herpaa ikkun anføres, at Romerne kunde sælge deres Børn og dræbe dem, selv efterat de havde været Consuler, — men naturligvis ikke, saalænge de stode i Statens Tjeneste — og at en Creditor, der havde laant en Romer Penge for at udruste sig til Krigstjeneste, kunde for Gjæld sælge denne med Familie, selv om han var vendt tilbage med en Æreskrone.

Romerfolket vidste at tilbageerobre deres Rettigheder; udenfor Murene kjæmpede de først for Tilværelsen og siden for Magten, imedens der indenfor Murene var uafbrudt Kamp imellem Patricier og Plebeier, indtil Sidstnævnte stode lige med Førstnævnte; men neppe var dette skeet, førend Friheden blev misbrugt i den Grad, at tilsidst ingen Lov mere ændsedes; da skete det, da Alting gik værst, at een Mand opkastede sig til Hersker over Alle og tilintetgjorde Roms Frihed paa een Dag, og mærkeligt er det, at denne Forandring foregik med almindelig Acclamation, saa at hele Folket Dagen efter, og saalænge Romerriget var til, ansaa det for nødvendigt ikke alene at have en Keiser, men at Herskeren tillige skulde være uindskrænket.

Denne Reaktion er den største, Verdenshistorien har i Eie, og viser sig i mindre Former overalt,

navnligen i Frankrig; dette burde være til Advarsel for Alle, der ved Skruer ville ødelægge Kapitalen, og for Alle, der ville drive Folkefriheden for vidt; thi disse bærer netop selv Reaktionen med sig.

Efter Tarqvinii Fordrivelse blev Rom indtaget af Etruskernes Konge Porsena, men befriedes ved hans Død; og nu først er Romerhistorien klar.

Fornævnte Beretning om Rom hører ligefrem til dette Thema, efterdi Staten blev behersket af Etruskere, og efterdi det ikke synes umuligt, at Rom ligefrem har været en Provinds af Etrurien, og at Kongerækken ikke er Andet end en Personification af Rigets forskellige Udviklingsperioder.

Rom var nu omtrent fire Kvadratmile stort, men var Hovedet for et Forbund af en Hob latinske Stæder baade med Hensyn til Cultus og til fælles Forsvar. Efterat Romerne havde tilintetgjort Etruskernes Magt ved efter ti Aars Beleiring at indtage Veji, undertvang de efterhaanden hele Italien og oprettede et Complex af Forbundsstater under Roms Høihed, saaledes at Vedkommende skulde gjøre Krigertjeneste for Rom, men beholde egne Institutioner, omtrent som Forholdet nu er i Tydskland, dog med den Forskjel, at Preusserne ville gjøre Alt lige, forat Allle skulle føle sig som Preussere med Bibehold af Prædicat som Tydskere,

imedens Romerne derimod ikke paa nogen Maade vilde, at de Bundsforvandte skulde føle sig som Romere, idet de altid skulde huske paa, at de vare Undergivne. Men deraf opstod Krig, da de vilde tiltvinge sig Borgerret, hvilket Romerne i deres Stolthed nægtede; men sært kan det gaae til i Verden, og derfor kan man tænke sig en Bundsforvandtekrig i Tydskland, fordi Vedkommende ikke ville være Preussere, som de skulde være. Italiens Bundtforvandtekrig endte med, at Alle efterhaanden fik Borgerret, og dette vilde være skeet længe før, hvis Romerne ikke med Kløgt havde inddeelt de Bundsforvandtes Rettigheder i forskjellige Forhold, forat disse paa Grund af Skinsyge indbyrdes ikke skulde slutte sig sammen; og dette er ligeledes Tilfældet, hvor der existerer Negerslaveri, at de Farvede gjensidigen misunde hverandre alt efter Farvens Nærmelse til det Hvide, hvorfor de ikke gjerne forene sig imod de Hvide.

Etruskerne stode nu Last og Brast med Romerne, der maatte finde sig i, at alle Stadens Undersaatter senere hen i Keisertiden fik Borgerret; men til Gjengjæld for Roms Overnagt vedbleve Etruskerne altid at øve stor Indflydelse paa Romerne, som de i Oldtiden havde lært at bygge Fæstningsværker og udtørre Sumpe, og som de

havde lært offentlige Institutioner samt religiøse Skikke. Der existerede nemlig intet Folk saa overtroisk som Romerne, og deraf benyttede Etruskerne sig til egen Fordeel. Naar Bisværme nedsatte sig paa Capitoliums Mure, holdt Senat og Folk ingen Rast, inden de fik at vide, om dette betød Ondt eller Godt for Staten; i lige Maade var det vigtigt, naar en Ulv løb igjennem Gaderne, naar det regnede Blod, naar der om Natten hørtes hæse Raab, og naar Dyrenes Indvolde ikke vare friske m. m.; men i Særdeleshed laa der Betydning i, om Fuglene fløi fra Høire eller fra Venstre, og det synes næsten, som om Etruskerne have villet spaae for kommende Tider og antyde, at Staternes Vel og Vee skulde beroe paa, om offentlige Beslutninger kom fra Høire eller Venstre. Undertiden gave Etruskerne af Hevngjerrighed mod Romerne, der forresten selv havde Spaa-Embedsmænd, Raad til Statens Skade, hvorfor der i Keisertiden for Saadant blev fastsat Dødsstraf. Etruskerne beholdt længe deres Eiendommeligheder; thi etruskiske Spaamænd tilbød engang Paven at lade Lynet dræbe Kong Attila, hvilket Paven ikke vilde gaae ind paa, da han ansaa det for Trolddom. Muligviis kunde de have holdt deres Løfte, thi det er næsten beviisligt, at Numa Pompilius af

Etruskerne havde lært at fange Lynilden, hvilket Tullus Hostilius ogsaa vilde prøve paa; men han gjorde det saa klodset, at Lynet dræbte ham. Rimeligviis have Vedkommende fanget Lynet paa deres Landsespidsen, og man kan tænke sig, at Franklin, om hvem man siger, „Eripuit coelo fulmen sceptrumque tyrannis“ o: han berøvede Himlen Lynilden og Kongerne Scepteret, har lært af Numa, om hvem man sagde: „Eripuit ignem Jovi viresque tonandi“ o: han berøvede Jupiter Ilden og Magten til at tordne. Vi ville ikke herved berøve Franklin hans Hæder, ligesaa lidt som vi mene, det vilde geraade Columbus til Skam, om han i Sagaer paa Island har læst, at der laa et Fastland mod Vesten.

Læseren henvises forresten, hvad Roms Fortid angaaer, navnlig med Hensyn til Tarquinius Priscus, Tullias Forbrydelse, Lucretia og Porsena til *Empère's Historie om Rom*.

Efter Roms Fald blev Italien oversvømmet af Barbarer, navnlig Longobarder, og Etrurien blev derefter en Deel af det tysk-romerske Rige, men adlød ikke gjerne Tydsklands Keisere, som det ofte med Held stod imod. Under indbyrdes Folkestridigheder og Krige med Naboerne, imedens Fjender fra Tydskland og Frankrig brugte Italien til Valplads, tiltog Etrurien i Magt og Velstand, saa at

Kunst og Videnskab ingensteds i Europa blomstrede som der (Petrarca, Dante); men Blomstringen var størst, da Familien Medici beherskede Florents. Staden Pisa blev saa mægtig, at den kunde indtage Sardinien og Corsica.

Franskmændene og Tydskerne stredes imidlertid om Overmagten i Italien, og Enden herpaa blev, at Italiens Smaastater kom under østerrigsk — spansk — habsburgsk — lothringske Fyrster, som med kort Afbrydelse under Napoleon I beholdt Magten, indtil Folkebevægelsen i Italien med Franskmændenes Bistand forenede Italien under eet Hoved, og da opstod en Væddekamp imellem Florents og Rom, ligesom i gamle Dage mellem Rom og Veji om, hvor Herskermagten skulde være, men meget snart blev Residentsen dog forflyttet til Tiberens Bredder.

Der er allerede forhen talt om historisk Lighed imellem Jøderne og Romerne, og nu forener Italiens Konge i sin Krones Guld, om end ikke under sit Scepter, begge Nationerne med Titlen af Italiens og Jerusalems Konge. Forfatteren vilde gjerne paa etrusk Viis spaae Italien gode Dage, og det kan ikke synes urimeligt, at Italien vil opnaae en god og lykkelig Fremtid, eftersom der ikke gives skønnere Kongerige i Verden. Det kan komme til at

beherske Middelhavets Handel og har kun ringe Distance til Suezkanalen. Det frembringer Produkter fra kolde og varme Zoner, og navnlig vil Viinproduktionen kunne blive indbringende, naar det af Franskmændene læres, hvad man skal gjøre, for at Vinen skal kunne holde sig. Italieneren kan være yderst virksom, naar han kan vente Fordeel deraf, og han er kun modvillig til Arbeide, naar direkte Vinding ikke lokker ham. Italien er saa heldig situeret, at Naturen har afgrændset Landet ved Strand og Bjerge, saa at Regjeringen ikke let kan falde paa at føre Erobringskrige (Savoyen og Corsica muligviis undtagne) og Italien vilde have Skade af at erhverve Lande Nord for Alperne, thi derved vilde dets Styrke i Virkeligheden svækkes. En Nations Kraft udadtil beroer ikke alene paa Folkemængden, men blandt Andet ogsaa paa indre Sammenhæng. I Fortiden, da Nationerne ikke havde andet Baand end Kongemagten, var det anderledes, men nu vil Erhvervelsen af et Land med fjendtligsindede Elementer skade Erobreren, og det var neppe klogt af Preussen at beholde Elsass-Lothringen, thi utydsksindede Elementer i Tydskland ville skade dette Rige, ligesom det allerede er tvunget til stedse at staae paa Vagt, hvorved Preussens materielle In-

teresser tildeels flyde i anden Retning, end Landets industrielle Tarv kunne taale.

Intet Land i Europa har en saa stolt og glimrende Fortid som Italien, og Mindet herom maa indprente Folket Nationalitetsfølelse til Gavn i Fred og i Krig; men disse Minder bør fredes paa fornuftig Maade, thi Romernes Efterkommere maa vide, at en Nation ikke bliver stærk ved fra Barndommen at kvæde Sange om Forfædrenes Bedrifter, hvilket ofte udarter til Vuggeviser, hvorved Nationen dysses i behagelig Slummer, saa at den drømmende om Fortidens Tilstande forglemmer, hvordan Nutiden seer ud, som det gik Preusserne, da Napoleon I ublideligen vakte dem af Drømmene om Kong Frederik den Andens Storhed, og som det senere gik Franskmændene, da de drømte om deres Seire over Preusserne. Man skal ikke prale af sin Fortid, men man skal lære deraf, og ofte lærer man mere deraf, naar Fortiden er lille, end naar den er stor, thi Førstnævnte viser bedst, hvor Faren truer.

Vi have nu stillet lykkelige Varsler for Italien og skulle eftergrandske, om der ikke findes Varsler fra andre Sider.

Vi see, at hylende Ulve fare igjennem Europas Stater, vi høre Ugleskrig fra alle Kanter, at det har regnet med Blod, at der høres hæse Raab, og vi

opdage, at Bisværme prøve paa at suge Honning af Folkenes Marv. Europas Labyrinthtilstand vedkommer os imidlertid her ikkun, for saa vidt Italiens Forhold angaaer. Fra Alders Tid var der Splid i Italien imellem Nationerne indbyrdes og stedsevarende Kamp i Rom ude og inde, imellem Konge og Senat, imellem Senat og Folk, imellem Patricier og Plebeier og senere imellem Fornemme og Ringe, imellem Keisere og Modkeisere, og efter Roms Fald begyndte det Gamle aldeles forfra, idet Stæderne delte Landet i mange Riger, og Strid var der imellem Alle, saa at Fremmede bleve tilkaldte for at udjevne Sagerne, hvorfor de toge Salair ved at bemægtige sig Noget af Halvøens Jordbund.

Italiens Stæder have egen Fortid med Ulykke og med Glands, saa at der indenfor Omraadet af italiensk Nationalitet særligen er udviklet en Stadnationalitet, hvorafter følger, at Italiens Regering vel maa vogte sig for Nutidens Lyst til at decentralisere; thi i saa Fald vil der let opstaae Stater i Staten til liden Baade for Sammenholdet af det Hele, hvorimod Italien i høi Grad vilde blomstre, hvis bemeldte Stadpatriotisme, godt styret, kunde lede til, at den Ene søgte at overgaae den Anden i Industri og Hovedlandspatriotisme. Spørgsmaalet er nu, om Storheden af Roms Fortid

kan opsluge Mindet om Stædernes private Fortid; men man maa bemærke, at Sidstnævnte ligger nærmest i Tiden og er derfor mest indprentet, samt at den støttes af Interesser, der tildeels endnu bestaae.

Igjennem alle Tider gik der store politiske Strømninger, der reve Alt med sig og kunde bringe Nationerne til et Øieblik at fjerne sig fra deres Fortid, ligesom naar Nogen i en Ruus momentant synes at gaae over til det Modsatte af, hvad han i Reglen, hvad Karakteren angaaer, er; men saasnart Bølgerne dulmes, saa

Driver Du Naturen med Forken tilbage,

I Kraft den vil dog snart tiltage;

og Italienerne holde stærkt paa det Gamle; Alt gaaer som forhen ud fra Byerne; endnu pløiedes i det Ringeste for faa Aar siden med samme Art af Plov, som Qvintius Cincinnatus brugte, da man fortalte ham, at han var bleven Roms Dictator, og endnu paastaaer man, at Omegnen kalder hans Sted Qvintii Jorder; endnu vogter Sabinernes (Landsefolkets) Afkom Kvæget, styrende det alene med Landsen; endnu finder man Romuli Kongeborg som Hyrdehytte imellem Apenninerne, og endnu kaster Lazzaronerne deres Kappe som en Toga over Skuldrene; men naar et Folk ikke vil ud fra gamle Traditioner,

ligger det ikkun deri, at det ikke vil ud fra Fædrenes Tankegang.

Italiens Valgsprog er nu frit oversat:

„Vi skulle nok vide at regjere os selv“;

Dette vilde føre til Gavn for Italien, naar det vilde styre egne Affairer og lade Resten af Europa trætte sig i Uenighed og upraktiske Kjævlerier om, hvilken Regjeringsform der er den Bedste; men hvis Italiens store Stæder svare Regjeringen, at Byerne vel skulle vide at passe sig selv, ville vi bemærke, at Roms Historie hidtil bestandig har fremvist Gjentagelser af det Forrige, og at Kongeriget Italien muligen vilde blive et Rom med sine Bundsforvandte.

Etrusker, Tyrrhener, Tuscer, Thurser, thi disse Benævnelser tilkomme samme Nation, skulle efter Nogles Formening være jordfødte i Italien; men dette kan jo kun forstaaes saaledes, at de have været sammesteds saa længe, at det ikke vides, naar de kom.

Herodot siger, at de kom fra Lydien.

Andre mene, at de ere komne fra Phoenicien eller Ægypten, fordi de vare saa kunstfærdige; men Kunstfærdighed kan læres i fremmede Lande og bringes til Hjemmet, ligesom Fremmede kunne medbringe denne Egenskab til hvilket som helst Land.

Af enkelte Ligheder med Grækerne har man antaget, at Etruskerne vare Grækere; men i Lighed med Foranstaaende foreligger der heller ikke noget Beviis herfor.

Ligeledes har man antaget dem for Celter; men da Italien i det Hele beboedes af celtiske Nationer, og da Etruskerne talte eget Sprog og havde egne Skikke, kan dette ikke antages.

Man har anseet dem for at være Umbrer; men da Sidstnævntes Sprog ligner Latin meget, kan ei heller dette være rigtigt, saameget mindre, da man veed, at Etrusker og Umbrer førte Krig med hinanden, hvorimod det ikke er urimeligt, at en Blanding imellem disse Nationer har fundet Sted derved, at Umbrer bleve tilbage, naar Etruskerne havde indtaget deres Land.

Man har ogsaa antaget Etruskerne for Pelasger, der havde sammenmænget sig med italiske Folkstammer i Norditalien.

Endvidere er det debiteret, at Etrusker kaldtes Rasener, fordi Fremmede Nord fra, hvis Stammesæde

efter Ordlyden henlægges til Rhætien, vare indtrængte og blandede sig med Norditalere.

En Englænder har for ganske nylig henført Etruskerne til Thuranerne (Mongoler, Tyrker, Magyarer, Finner); men Beviserne af Lighed i Skikke og Sæder ere deels problematiske, deels gjældende for mange Folkefærd i det Hele, og Lighederne i faa Ord give her intet Resultat, da Alle jo kunne være enige i, at Europæerne tilhobe nedstamme fra Asiens Høilande, hvorimod Sagen dog egentlig dreier sig om et meget nyere Folkeslægtskab.

For ganske nylig er der udkommet et Skrift om Etruskernes Slægtskab med Irlænderne, men det gaaer her, som Ordsproget siger, at den, der beviser formeget, beviser Intet; thi Skriftet godtgjør, at Italiens Folkestammer talte samme Sprog, som Ierne; men hvis dette er Tilfældet, falder jo Beviset bort for, at særligen Etruskerne nedstammede fra Ierne, ligesom, nøiere betragtet, vedkommende Forfatter har argumenteret imod egen Paastand; thi dersom Etruskernes Naboer talte Irsk, saa have Etruskerne netop ikke brugt dette Sprog, eftersom de talte anderledes end deres Naboer. Det burde forresten ikke være sagt, at Italerne talte Irsk, men snarere, at de lige saa vel som Ierne brugte Iberoceltisk paa Grund af, at Stammer fra

Spanien og Gallien ere vandrede baade til Italien og Bretland.

Man har endvidere debiteret, at Etruskerne ikke vare Tyrrhenere, men havde Navn af Osker fra Atria, altsaa Atriosker; men dette kan ikke være rigtigt, da Oskerne talte næsten som Latinerne, der ikke kunde forstaae Etruskerne, og da Etruskernes Hovedland netop laa, hvor Grækerne henlægge Tyrrhenien.

Ved at sammenholde Undersøgelserne angaaende Etruskerne faae vi i Grunden ikke andet Resultat end, at Pelasgerne staae i nøie Forbindelse med dem, thi hvordan vi end vende os, træde disse dog altid frem som Moment til Etruskernes Oprindelse. Dette gaadefulde Folk, der altid viser sig paa Middelhavets Kyster, saalænge det dæmrer, men altid forsvinder, saasnart det bliver klart i Historien, er ogsaa tvivlsomt i sin Oprindelse.

Navnet udlede Nogle af Græsk, *πελαργός* o: Stork, fordi Pelasgerne, naar Vinteren var forbi, kom som Sørøvere til fremmede Kyster, og denne Mening bestyrkes derved, at Navnet Leleger ogsaa kan udledes af Stork (epirotisk: Legleg, 'Stork), idet sidstnævnte Folk ligesom Pelasgerne nedsatte sig især paa Øer og Kyststrækninger; men det synes dog

rimeligere, at Pelasgernes Navn maa udledes af πέλαγος ο: Havet, fordi de altid kom søværts.

Benævnelsen Søfolk viser, at Talen ikke var om en Nation, men blot om Folk, der kom søværts, ligemeget hvorfra, enten for at plyndre eller for at bosætte sig, og i sidste Fald maatte Navnet naturligviis forsvinde, da det ikke passede mere; og det gik ligesaa med Lelegerne, der ikke have opbevaret deres Navn i noget Land, imedens Karerne, der vare samtidige, og som især holdt sig til Fastlandet, have efterladt deres Navn i Karien.

Forbemeldte Stammer vare efter Grækernes Udsagn i Hellas i Oldtiden, og Græsk er Afkom af Pelasgisk, hvilket ikke modbevises af Herodots Beretning om, at Pelasgerne talte Barbarisk og Uforstaaeligt; thi Aarhundreder forandre Meget i et Tungemaal endogsaa hos samme Folkefærd, hvorom Læserne kunne overtyde sig ved at lytte til en Forsamling af Almuesfolk i Jylland og prøve paa, hvad de forstaae deraf.

Nye Stammer fra Lilleasien trængte ind i Hellas og fordrevede de Ældre Nord paa igjennem Thessalien op til Scythien, hvorpaa de forsvandt fra Middelhavet og af Historien.

Da vi imidlertid endnu ikke have faaet at vide, hvad Pelasgerne vare, maae vi forfølge dem til

Scythernes Land, der laa Nord for Hellas med forøvrigt ubestemte Grændser i Europa og i Asien. Ogsaa Scytherne siges oprindeligen at have beboet Hellas, hvorfra de bleve fortrængte af Nyankomne, og altsaa vare Pelasger og Scyther nær beslægtede.

Græske og latinske Forfattere berette, at Scyther og Gother vare Et, og at Scytherne selv kaldte sig Gother, hvorefter der ei kan være Tvivl, eftersom et saa umaadeligt udbredt Folk ikke kunde være aldeles oprevet af Fjender i historiske Tider, uden at man havde Efterretninger derom, og efterdi vi see Gotherne ikke lang Tid, efterat Scythernavnet brugtes, at boe paa samme Steder.

Navnet Scyther og Gother — Gether, Jyther (Jyder), Jother, Gutter (Jætter) — ligne hinanden paa S nær; men dette Bogstav kan lettere svinde bort i et Ord, end en Nation kan forsvinde fra en Verdensdeel f. Ex. Græsk: σκῆπον paa Dansk Kjæp; στερρόω paa Dansk tørre.

Begge Udtaler haves endnu af Scythernes Afkom, navnlig i Skotland, der forlængst blev opkaldt, da Vedkommende endnu kaldte sig Scyther, og Gothland, der først blev befolket, da Scytherne kaldte sig Gother.

Scytherne opfyldte Mellemeuropa og boede endnu i historiske Tider ved Poßoden i Italien.

Til Grækenlands ældste Beboere regnes ogsaa Karerne.

I Lilleasien finder man Provindsen Karamania, og dybere inde i Asien findes Karalkapakerne, hvilket Navn kommer deraf, at Vedkommende kaldte sig Folk, der bare Huer, og i dette Navn finde vi to Ligheder med vort Sprog, nemlig Karl og Kappe (Tydsk: Hue); endvidere finde vi langt nordligere Karelien, og i Nabolandet til Karelien finde vi paa Svensk Kar o: Mand, i Norge Karl og i Danmark Karl i almindelig Udtale Ka'l; og denne Udtale synes lidt blødere at være gaaet over til Gal, hvortil Romerne ifølge deres Sprog maatte føie os, altsaa Gallus.

Disse Folk bleve fortrængte af germaniske Stammer, der vare Forgængere for Gotherne, og man har endnu i Sproget Minder om Karlene fra den Tid, de herskede, og fra den Tid, de bleve beherskede. Forfatteren har hørt fortælle, at der i Norge ere Tragter, hvor Husbonden fortrinsviis kaldes Karlen, og man kan vistnok være sikker paa, at hine Dale aldrig have været oversvømmede af Germaner; men ogsaa i Sverrig og Danmark tyde Talemaaderne: „ja det er ret en Karl“ og

„det er kun en Karl“ (saavel som ogsaa „Stakkel“ o: Staakarl, der maatte staae, medens Germanerne sade tilbords) paa begge Perioder. Ogsaa i Tydskland har man lignende Minder. Af Ka'l udledes Kelter og ligeledes Helvetiere; og dersom man overhovedet vil tillægge Ordlighed nogen Betydning i Undersøgelser om Folkenes Slægtskab, maa man antage, at Karamaner og Germaner udspringe af samme Rod. Germanerne kom til Mellemeuropa før Gotheerne og efter Karlefolket. Hverken Historien eller Sproget tyder paa noget Mellemlid mellem sidstnævnte Stammer, men da Historien omtaler Cimbrer før Germanerne, er det udenfor al Tvivl, at Cimbrerne maae henføres til Karlernes Race, saameget mere som Grækerne ingen Forskjel kjende imellem Celter og Cimbrer.

I Mellemeuropa brødes Menneskebølgerne aldeles som i Hellas; Nyankomne fortrængte de Ældre, og Strømmen var Sydvest og gik Nord paa til Skotlands Bjerge og Norges Tragter; og saaledes antages det, at der først kom Finner af to Racer, nemlig Lapper og Tschudi, derpaa Karlefolk eller Cimbrer, Kelter eller Celter; dernæst Germaner, hvis Blænkere sandsynligviis vare Teutoner (af Teut o: Folk, hvilket Ord endnu bruges i Sydtydskland og i Norge), og endelig Gotheerne; men Alle vare fra

samme Steder i Asien, og Alle havde fælles Ord, dog modificerede efter Tidernes, Stedernes, Forholdenes og Kulturens Virkninger, hvorved det dog skal bemærkes, at der foruden Fælleselementerne tillige findes Spor af et Tungemaal af ubekjendt Natur hos Finnerne. Folkestammerne droge gennem Lilleasien til Hellas eller nordenfor Sortehavet, og begge Afdelinger mødtes siden igjen i Europa; men imidlertid var Sprog og Sæder saa forandrede, at Slægtskabet ikke mere kjendtes.

Ved Rhinen standsede Germanerne, og Celterne (Gallerne) kom til Gjengjæld for at være fri for Germanerne i utallige Berørelser med Ibererne, som antages at være komne fra Afrika, og hvis Hovedland var Hispanien. Der opstod en Blanding imellem Vesteuropas Folk, og Sproget blev sammenmænet i Hispanien, Gallien, Britannien og Italien.

Denne Blanding af Sprog er Oprindelsen til det Romanske.

Bemeldte Tungemaal antages at være kommen fra Latinen, og Oprindelsen til Benævnelsen Romansk er den, at da Barbarerne fra Østen trængte ind i Romerriget, fandt de Sprog, som de ikke forstode, hvorfor de kaldte Sprogene Romersk, og med Rette, thi dengang vare alle Roms Undersaatter romerske Borgere, og Barbarernes Feiltagelse i

uvidenskabelige Tider har som en Lygtemand ledet civiliserede Lærde i videnskabeligt Uføre. Istedendfor at sige, at Vesteuropa taler Romansk, er det vistnok correctere at sige, at Romerne talte Ibero-Celtisk; men de Lærde kunne ikke lide den Mening og have derimod udstedt lærde, dictatoriske, intetbevisende Rescripter. Gallerne oversvømmede efterhaanden Italien, men ingensteds er det debiteret, at de beboede hver Krog af Landet, og saaledes have vi allerede seet, at Scytherne ogsaa samme-steds havde Bopæl, ligesom Homer fortæller, at Kimmerierne boede i Italien. Hans Beretning lyder paa, at vedkommende Egn var ganske forfærdelig i alle Maader, og derfor har man ikke antaget, at Kimmerierne kunde boe i Italiens skjønnne Egne; men Beretningen passer netop meget godt, naar man betænker, hvordan det i gammel Tid maa have seet ud i Italiens nordøstlige Sumpegne, inden de vare dyrkede og udtørrede; og naar man tillige betænker, at Grækerne kun kjendte disse Egne ifølge Skipperetterretninger, samt at Grækerne neppe stode tilbage for os i bemeldte Fortællingsmaade. Det er naturligt, at Søfolk fra det solklare, varme Hellas kunde ligge længe for Anker paa oftmeldte Sted uden at see Solen skinne, og dette kan let ved poetisk Udsmykning blive til, at der altid var mørkt. Paa

Grundvold af Phantasien om, at Homer phantaserede, har man bortescamoteret Staden Kimmerion paa oftmeldte Halvø, men har dog senere opdaget af Møntinskriptioner, at Etruskernes Clusium i Oldtiden kaldtes Camars, ligesom der ogsaa fandtes et Camerinum i Italien.

Kimmerierne i Lilleasien bleve jagne ned i Lydien, og derfra dreves de omsider ogsaa bort, og Herodot beretter, at Folk fra Lydien seilede til Italien, hvor de bleve Stamfædre til Tyrrhenerne. Vi have saaledes den Mærkelighed, at Aldersformændene for Europas Digtere og Historieskrivere i Forening afgive deres Stemmer til Besvarelsen af Spørgsmaalet om Etruskernes Oprindelse.

Det er ligegyldigt, om man kalder vedkommende Lydier Pelasger; thi dette Navn tilkom dem alene, fordi de kom tilsøes; men de, der kaldtes Pelasger, vare af Hellas's ældste Beboere; thi disse bleve stedse trængte længere mod Nord, og forsaavidt som de boede paa Kyster, bleve de paa Grund af deres Levemaade kaldte Pelasger.

Karer og Pelasger vare Hellas's ældste Beboere, og ifølge Ovenstaaende var det altsaa alene Folk af karisk Æt, der, naar Forholdene gaves, kaldtes Pelasger, hvilket bekræftes derved, at Karien og Lydien i Oldtiden beboedes af samme Folkefærd,

hvoraf flyder, at Karer og Kimmerier vare Stammer paa fælles Rod, ligesom det gunstigen maa erindres, at det ovenfor er berørt, hvorledes Karlefolket og Cimbrenne vare nærbeslægtede.

Lydierne kaldtes ogsaa Mæoner, og det er ikke urimeligt, at Grækerne kunde saaledes benævne Folk, der selv kaldte sig Männer, hvilket er en Hovedbenævnelse for germaniske og cimbriske Stammer med Bibenævnelser efter Forholdene, f. Ex. Markomanner og Allomanner, og som gjenfindes i latiniserede Navne fra Etruskerne f. Ex. Summanus og Luchumannus, ligesom en Konge i Lydien hed Manes.

Man har uleiligtet sig med at udfinde Oprindelsen til Lydiernes Navn, og derfor tør Forfatteren vel ogsaa fremkomme med den Mening, at Ordet kunde komme af Leute, Plattydsk Lüde o: Folk.

Vel synes det underligt, at Kimmerierne kunde holde Gallerne Stangen i Italien eller med andre Ord, at uiberiske Folk kunde modstaae Overmagten af iberiske Stammer; men man maa bemærke, at Sidstnævnte kom i mange Hold og til forskjellige Tider uden Sammenhold indbyrdes og altsaa vare lige fjendske mod Folk af egen Slægt og imod Etruskerne, hvorfor der ingen Grund var for dem til at forene sig mod Sidstnævnte.

Italiens Beboelse af Kimmerierne eller Cimbrerne kan ogsaa være skeet paa anden Maade.

Som det gik til i Hellas, var Forholdet ogsaa i Mellemeuropa; Skarer af Nyankomne fortrængte de Gamle, og saaledes væltede germaniske Strømme igjennem Tydskland, spredende de Ældre til begge Sider, til Høire mod Nord og til Venstre mod Syd, og da de Nye fandt lige lidt Behag i Helvetiens Bjerge og i Skandinaviens Uføre, fik Cimbrerne Lov til at blive boende i Schweiz og i Skandinavien.

Forfatteren blev engang paa en Station i Schwaben opmærksom paa hjemlige Toner fra nogle Bønderbørn, hvorfor han gav sig i Tale med dem og blev overrasket ved Ligheden af Tonefaldet i deres og i vort Sprog, som ogsaa ved selve Ordenes Lighed. Vedkommende udtalte ikke „n“ i Infinitiv, f. Ex. bringen hed bringe, ligesom dette Bogstav ofte blev udeladt andensteds, f. Ex. Thübingen — Thivinge; og Tochter kaldtes Tochter. Men Særkjendet for germaniske og cimbriske Tungemaal er vistnok Infinitivets Endelser.

Cimbrerne fik vel ogsaa Tilladelse til at boe i Sydtydsklands Bjergegne, hvorfor deres Sprog nærmer sig Schweizisk.

I Schweiz ligne Almuens Bygninger paa Landet Husene hos Bønderne i Norge.

I begge Landene er det paa sine Steder Brug at have Inskriptioner paa Bjælker og Vægge, navnlig af religiøst eller moralsk Indhold, og i Danmark har det været almindeligt at opskrive paa Bjælkerne, hvad man vilde huske, navnlig Regnskaber, hvilken Skik er Aarsag til, at Lov kaldtes Balk, fordi Gildevedtægterne bleve skrevne paa Høienloftsbjælkerne.

Mon det ikke skulde være paa Grund af dette Sagnminde, at Haslidalens Beboere paastaae at være i Slægt med Svensken, hvorfor de i sin Tid afsendte et Gesandtskab for at hilse paa Gustav Adolf.

Hvis Sagen forholder sig rigtig, tages herved til Indtægt den Runesteen, man nyligen skal have fundet i Tyrol, til Beviis for Slægtskab imellem Skandinaverne og Stammerne i Sydtydsklands Bjerg-egne.

Man kan ikke tvivle paa, at Schweizerne med begjærlige Blikke have skuet ned paa Italiens yndige Sletter, og det er saare rimeligt, at de under Italiens vexlende Forhold ikke have forsømt Leiligheden til at gaae over Alperne derved for at bosætte sig, og netop dette kan være Aarsag til Historien om, at Etruskerne stammede tildeels fra Folkefærd, der kom Nord fra, navnlig fra Rhætien, af hvilket Helvetien udgjorde en Deel.

Det tilføies, at Flere have fundet enkelte Ligheder imellem Navne paa Stæder hos Etruskerne og hos Schweizerne.

Med ovennævnte Mening passer godt, hvad Herodot fortæller; thi det er naturligt, at Kimmerierne, der fra Lydien fortrængtes af fjendtlige Nationer, netop valgte at drage til Italien, hvor de havde Frænder; og denne Blanding kan rimeligviis have foraarsaget, at der ikke kan tales om Etruskernes Oprindelse, uden at der berettes om en Folkeblanding; men Etruskernes Nationalitet var saa skarpt afrundet, som den ikke kunde have været, hvis en Blanding af grundforskjellige Stammer var skeet; thi derved vilde forskjelligartede Elementer ogsaa være opstaaede. Vi kunne desuden ogsaa saameget mindre bryde overtvært med Herodots Bemærkning, som det vides, at der baade i Lydien og Karien levede Tyrrhenere.

At Cimbrerne have boet i Hellas, bliver endnu sandsynligere ved nedenstaaende Indicium.

Cimbrerne boede som Naboer til Teutonerne i Nærheden af Østersøen, dertil fortrængte af Germanerne, og sandsynligviis have de i Fællesskab gjort Marchen gennem Europa. Grækerne have en Mythe om, at Titanerne prøvede paa at storme Olympen, hvilket sandsynligviis er et Minde fra den

Tid, da græske Stammer med anden Religion fortrængte Barbarerne. Titanerne havde imidlertid Alliance med Giganterne, og altsaa maae Grækerne have havt to Folk at kjæmpe imod, men Giganter kan ikke oversættes fra Græsk anderledes end ved Kjæmper — Kimper.

At Giganterne ikke alene staae i mythisk Duft, sees af Odysseen, hvor de kaldes et meget hovmodigt Folk, altsaa maae vi deraf slutte, at ogsaa Titanerne have tilhørt en Folkestamme — Teutonerne. Imidlertid skulde Giganter og Titaner i Forening spille en stor Rolle i Historien, indtil de ogsaa i Italien maatte bukke under for Romerne.

Naar Talen er om Folkestammers Fordrivelse, kan dette ikke forstaaes saaledes, at de tilhobe flygte ud af Landet; Mange blive holdte tilbage for at tjene Overvinderne, medens Mange tye hen til Steder, hvor Fjenden ikke har Lyst til at komme, og man kan være temmelig sikker paa, at Beboerne af uvenlige Egne eller Steder, der før have havt denne Karakter, nedstamme fra ældre Folkestammer. Saaledes finde vi Cimbrers og Teutoners Æt ublandet i Frisernes og Hollændernes Sumplande. Germanerne havde neppe Lyst til at vove sig derind, hvor Rom i sin største, mægtigste Glands led det største Nederlag, som Qviriternes Ørne nogensinde

have skuet paa deres henved ottehundredaarige Flugt, dengang Keiserrigets Magt blev, hvad Norden angaaer, knust i Trælabyrinthernes ufremkomme- lige Irgange, idet Hermann hævnede for Cimbberne, hvad Marius havde gjort. Romerne havde mindst af Alt Sands for archæologiske Undersøgelser og kaldte Landene Øst for Rhinen uden videre Germanien; men det er rimeligt, at Cimbberne have holdt sig i de utilgjængelige, skovbevoxede Stræk- ninger i Thyringien, og Ligheden med Thyringien og Tyrrhenien er saaledes neppe tilfældig, hvorfor man vistnok kan sige, at Cimbberne, men ikke Ger- manerne, have sat Grændse for Roms Herredømme, og at de i Norden have hævnnet, hvad de have lidt i Syden.

Cimbberne bleve ogsaa fortrængte til Bretlands Øer, og Kymriens Beboere staae vistnok i Slægt med Camerias Indvaanere, men de bleve aldeles iberi- serede. Men endnu betyder paa Gallisk: Skoid — en Helt, sandsynligviis et Minde om Scytherne, da de vare eneherkende i Bretland.

Som man ofte bruger i vidtløftige Indlæg, vil jeg nu af det Foregaaende fremsætte en

Recapitulation.

Karamaner (Germaner), Mæoner (Männer), Ly- diere (Leute, plattydsk Lüde), Karer (Karle), Tyrrhe-

ner (Thurser, Thudser, Thyringere), Kimmerier (Cimbrer, Kymrer, Kjæmper) — boede i Oldtiden som Naboer tilsammen; men for saa vidt som de til Søs droge til fremmede Lande, kaldtes de Pelasger (Søfolk), og med dem begynder egentlig Grækenlands Historie; men det er jo evident, at Folkevandringerne før Historiens Æra i mange Tider ere gaaede samme Vei igjennem Grækenland op i Thracien, hvor altsaa ovenmeldte Folkestammer efterhaanden have faaet Bopæl og erholdt Navn af Scyther (Gother, Gether, Skotter, Jyder).

Kimmerier og Scyther fæstede ogsaa Bo i Norditalien. Til Scythernes Æt hører ogsaa Kelter (Helte), der som Celter i Blanding med Iberer befolkede Italien og Vesteuropa og saaledes senere kaldes Romaner og nu danne en Sprogfamilie for sig, aldeles som Tilfældet er med Tydske, Danske, Svenske og Norske.

Teutoner (gammelt: Titaner) og Giganter, hvis Tilstedeværelse i Norge endnu antydes ved Ordet gike, (Jættekvinder hed Gyger) tilhørte ogsaa dem, der fra Grækenland bleve drevne op i Scythien. De, der i Folkevandringen kom senest ind i Mellemeuropa, fordreve de Ældre deels op imod Nord, deels ind imellem Schweiz's Bjerger, og derfra var det let at trænge ned i Norditalien. Paa Grund heraf sees det, at Vandringerne

gerne i Oldtiden pege hen paa vort Slægtskab med Etruskerne, saa at Sandsynligheden vilde militere herfor, selv om der ikke derfor kunde anføres yderligere Data.

Disse Data ville vi imidlertid finde i Sproget, der følger Folket, saalænge dette vedbliver at være en Nation, og som, naar en Folkestamme drager bort, sætter sig med paa Hesten. Dette maa ikke forstaaes derhen, at Tungemaalene Secler efter Seccler blive uforandrede, thi de moduleres Slægtfølge efter Slægtfølge, men altid paa den Maade, at nye Ordsrud voxer frem paa gammel Rod, imedens fremmede Ord ikke faae Indfødsret, førend de have iført sig Nationalitetens Farver.

Sprogets Hovedkarakter flytter sig ikke af Pletten, saalænge Folkekarakteren ikke røkkes, thi Sprogene ere integrerende Dele af Nationaliteten. Forfatteren veed meget vel, at Mange nære Foragt for Granskning efter Sprogenes Slægtskab, men de bør dog betænke, at man, naar der ikke findes virkelige Beviser, maa gaae efter Indicier, og at disse saaledes maae faae Plads i Rangforordningens Klasse med Rang og Sæde som virkelige Beviser, og vi vide jo, at en Sytraad kan vise Vei i en Labyrinth.

Imidlertid er Seiladsen paa det vilde, mørke Thyrrhenerhav ikke let, thi der er kun faa Sømærker at opdage, og Lodserne have hidtil ikke vidst Veien rigtig.

Etruskernes Sprog er os nemlig ubekjendt, uden forsaavidt vi have lært Noget deraf fra Romerne, der vare Kunstnere i at fordreie Ord.

Vi maae imidlertid benytte os af, hvad der foreligger, i hvorfra vi kunne hente det.

Etruskerne kaldte de Overjordiske Æsar (Islandsk Æsier) og troede fremdeles, at disse ikke evigen skulde beherske Jorden, men engang vige for høiere Æsar, og de hensatte Sidstnævnte til høiere Regioner, ansaae dem for at være unævnelige og ikke at kunne fremstilles ved Statuer, men formeente, at de dog imellem Stunder kunde vise deres Virksomhed ved store Forandringer paa Jorden, hvorimod de tolv lavere Æsar beherskede Kloden hver med sit Hverv.

Vi kjende kun faa af sidstnævnte Æsars Navne, og desto mærkeligere er det, at netop disse tyde paa Lighed med Nordens Guder.

Tina var Formand for Æsarne; men hvor let kunde Romerne ikke have udeladt Forbogstavet, ligesom f. Ex. i Græsk ὀδοός (Stamme ὀδόντ) — Latin dens, og urimeligt er det ikke, at Italiens Beboere dengang som nu for Velklangen tilføiede

en Vokal i Slutningen af Ordet. Er dette Tilfældet, hed Etruskernes Tina: Odin.

Janus minder om Frisernes Jan og Britternes John, men det indrømmes, at Ordet ogsaa kan derivatives af Johannes.

Jupiter, Gammelnordisk: Jefur (o: Konge.)

Etruskernes Navn paa Marineguden kjende vi ikke, men hos Romerne hed Havet Æqvor, hvorved vi komme til at tænke paa Nordens Ægir.

Northia minder stærkt om Niord, hvis Bolig „Noatun“ atter erindrer om „Neptun“.

Hortha har Lighed med Hertha, men det skal ikke forbigaaes, at der er Tvivl om Correctheden af disse Navne baade i Syd og i Nord, uagtet Latinernes „hortus“ (Have) tyder paa Correctheden af Etruskernes Ord.

Summanus maae Romerne have omskrevet fra Sudmand eller Sumand, hvilket passer for den, der kunde gjøre Seid eller Trolddom i Norden.

Saturnus lærte Italerne at dyrke Kornet, og Navnet svarer til Tydskernes Saat.

Mantus (altsaa paa Etruskisk Mant og Mania) har Lighed med Mand og Mandinde.

Ved Manes forstode Etruskerne Afdødes Sjæle, og dette Ord tyder ligeledes paa Ordet Mand, hvil-

ket passer til, at det i Reglen var Familiernes største Mænd, man tillagde Kraften til efter Døden at beskytte vedkommende Slægter, hvilket efterhaanden gik over til Benævnelse for alle Afdøde.

Lar betyder i Irland, hvor Cimbrerne trængtes hen, Jordbund, hvoraf Lord deriveres, nemlig Jord-eieren (hvorved man kommer paa Tanke om Knud Lavard), ligesom man hos Romerne tilbade Væsner, der under Navn af Lares beskyttede Veie og Jordstykker. Hos Etruskerne betød Lars eller Larth ligeledes den Mægtige og Familiens Chef. Paa Dialectsprog i Danmark betyder Lyre ogsaa Jordstykke, hvorved det i Forbigaaende bemærkes, at Lurre paa Baskisk betyder Jord, hvilket de, der nedlede Alt fra Latin, have udledet fra Ablativ af tellus — Jord.

Naar Romerne havde andre Gudenavne end Grækerne, taler Rimeligheden for, at dette hidrører fra Etruskerne, og saaledes finde vi Lighed imellem Venus og det danske væn, skjøn.

Penater æredes af Romerne som Væsner, der beskyttede paagjældende Husbeboere; deres Afbildninger hensattes i særegne Værelser — penacula, der naturligvis have faaet dette Navn efter Penaterne, hvorimod det i Reglen antages, at Penaterne ere benævned efter Kammeret, hvilket imidlertid ikke

er Tilfældet, ligesaa lidt som Fade kaldes saaledes, fordi de opbevares i Fadeburet.

Italiens ældste Folk vare Fauner, der af Nyankomne bleve fortrængte til eensomme Steder; de vare uanseelige af Væxt, men af lystig Natur, holdt Gilder om Natten i Skovene og drillede gjerne Folk især ved at vise dem gal Vei. Hvo gjenkjen-der ikke vore Barndomsvenner, de Underjordiske, Puslingerne, der dandsede paa Høiene i Skovene og chicanerede Menneskene, hvor de kunde, f. Ex. ved at give dem Guld, der Dagen efter blev Kul (rimeligviis Glotrøske).

Ammestuefolket hidrører naturligviis fra Finner, der af Nyankomne vare fortrængte til eensomme Steder. Men mange Finner ere naturligviis blevne tilbage og have gjort Tjeneste for Seirherrerne, hvem de ofte gjorde Nytte, uagtet de bibeholdt deres drilagtige, hævnjerrige Karakter. I Italien bleve vel ogsaa Fauner tilbage som Tjenestefolk og kunde naturligviis ikke have samme Navn som Faunerne i Skoven, men da Overgangen fra Grækernes Pan til Latinernes Faun viser, hvor let saadan Omskrivning kan finde Sted, kan Feni nati (fødte Finner) let være gaaet over til Penati. (Ligesom Fin er et Personnavn i Norden, saaledes ogsaa Pennate hos Etruskerne).

Finnefolket forsvandt efterhaanden, efterladende Sagnet om Skabninger, der gjorde Godt eller Ondt, eftersom Behandlingen var til, og Romerne, der engang fandt en Figur i Rendestenen og af samme dannede en Beskytterinde for Kloakerne, behøvede ikke Mere for af bemeldte Skabninger at danne Væsner med overnaturlig Kraft, som man maatte gjøre Stads af for ikke at ægge til Vrede og Hevn.

Hvo gjenkjender ikke heri Nordens Nisser, som Bonden maa kredense for, for at de ikke skulle hevne sig, og skal hertil for end ydermere at bevise denne Lighed føies, at Latinerne engang i Hast flygtede fra deres Stad uden at medtage Penaterne, der imidlertid Dagen efter ubudne fulgte med, hvilket ligeledes hændte Bonden, der flyttede fra sit Sted for at undgaae Nissens Drillerier, men blev overrasket, dengang Nissen stak Hovedet ud af en Fjerding bag i Vognen og sagde grinende, „ja nu flytte vi jo“.

Vi ville søge Ligheden andensteds.

Etruskernes Befalingsmænd kaldtes Luchmon; Districtsformændene i Norden kaldtes Lagmænd.

En Høideryg, hvorpaa man i Oldtiden kunde gaae imellem to Høie ved Tiberen uden at blive vaad, selv naar Tiberen svømmede over, kaldtes Velia; hos os kaldes slige Overgange altid Veiler.

Tiberens Munding kaldtes Ostia; en Flodmunding i Norge Aas.

Saturnbjerget blev bebygget af Etruskerne i ubekjendt Old, og da Romerne byggede Muur sammesteds, fandt de i Jorden et Hoved af Kong Olus (Ole), hvilket gav Bjerget Navn af Capitolium.

Romernes Bælter til Sværdene havde de fra Etruskerne (Balteus).

Landse synes paa Etruskisk at hedde Cur; men i dansk Dialectsprog betyder Kyrre Træstang.

Romerne lærte at bygge Fæstningsværker af Etruskerne (Murus, Vallum o: Muur, Vold). Denne Lighed mellem Nordisk og Sydlandsk kan kun komme af fælles Folkeslægtskab og navnlig fra Cimbrerne, der i Syden kaldtes Thurser og Thudser og i Norden ligeledes Thurser og Thudser og begge Steder i Oldtiden levede sammen med Finnerne, hvilket aldeles stemmer med Ideerne om Europas Bebyggelse.

Til ydermere Bekræftelse paa oftberørte Slægtskab skal endvidere anføres enkelte Personnavne fra forskellige Inskriptioner:

Than — Dan; Thana (Kvinden).

Den bekjendte Dronning Tanaquil hed Thana-kull, hvorved Tanken ledes paa en Datter af Than, thi Al hos Etruskerne skal betyde Afstamning

(child), Svensk: Kulla; og komme vi altsaa igiennem Etruskisk til Kundskab om danske Ords Udspring, eftersom det saaledes er rimeligt, at Thorkil er en Søn af Thor, medens der for Kvinder blev brugt det blødere Ord Kilde eller Hilde.

Thusna — Thusnelda.

Aule, Latinernes Olus, og Aulef — Olaf; og vi have saaledes begge Nordens Benævnelser paa dette Ord.

Kaspri — Kasper.

Ankare — Anker.

Felche — Falk.

Vibenna — Vibe.

Thurmna — Thorman, Thaur — Thor.

Fele — muligviis Palle, Thyra — dito.

Arnth — Arnth, Arnthel — dito.

Alphna — Alf.

Arnus — Arne.

Aulina — Oline.

Uthafi — Otto.

Vella — Vela.

Kurte — Kurt.

Surte — Surtur.

Felcheim. — Ordet Heim leder til den Tanke, at Romernes Tuscium er Nordens Thushjem.

Linna findes oftere; muligen vort Line i Kvinde-navnet.

Puia antages at betyde Datter, og Udtalen er som vort Bondesprog lyder, Paie for Pige.

Man antager, at Etruskernes Genitiv var „s“, ligesom hos os.

Etruskerne brugte „th“ aldeles som i Danmark i gammel Tid, og som endnu i England f. Ex. than.

Toskaneserne nutildags siges at udtale „C“ omtrent som „H“. „Casa — Hasa“, og det maa altsaa antages, at Latinernes qvem i Etrurien blev udtalt hvem med stærkt „h“, som Cimbrernes Afkom i Jylland endnu bruger.

Etruskerne havde stor Lyst til Sørøveri, hvilket ikke tyder paa, at de ikke vare i Slægt med Normannerne.

Etruskerne brugte at sætte Urner i Gravhøiene, hvilket ogsaa var Skik i Norden, hvor Folket ikke havde lært Kunstfærdighed af Fremmede, og hvor Materialet vel heller ikke var godt dertil, og derfor lavede Nordens Cimbrer simple Urner, imedens Sydens Cimbrer formede kostbare Vaser. Frembringelserne vare vel forskellige, men Ideen var overensstemmende.

Etruskerne vare af alvorlig Karakter og strenge i Sæder, og denne Lighed med Nordboen maa og-

saa anføres, idet Forfatteren dog indrømmer, at denne Lighed ogsaa kan findes hos Nationer, der ikke ere beslægtede.

Det maa tillades her at anføre nogle faa Data, som egentligen henhøre ovenfor, men først under Arbeidet ere rundne Forfatteren i Hu.

Homer taler om Cycloper med eet Øie, og Herodot taler om et Folk høit i Nord af samme Beskaffenhed, hvilket tyder paa, at der har existeret Folkefærd, der ved Maling have givet sig bemeldte Udseende formodentlig for at see frygtelige ud i Krig, og at en Folkeparcel blev efterladt paa fast utilgjængelige Steder i Syd, imedens Hovedparcellen gik mod Nord; og dette stemmer med, at det er gaaet Cimbrerne eens i Nord og i Syd. Øiet paa formeldte Nordboere kaldtes Spa, hvilket tyder paa cimbrisk Oprindelse som Rodord til „speide.“

Ofte have Folkestammer antaget selvrosende Benævnelser, saasom Umbrerne af amber o: tapper, og som Dansk vistnok hidrører fra Dan, paa Celtisk brav, og saaledes kunde man tænke sig, at Cimbrerne kunde have kaldt sig selv de Kjække, hvoraf Grækernes Gigas var kommet; men da dette dog ikkun er aldeles umotiveret og blot en Hypothese, har Forfatteren søgt ad anden Vei at opdage, om man ikke i Nordens Sprog kunde finde noget Vink om

Cimbrernes Slægtskab med Giganterne. Naar Nationer blive undertvungne, som det skete i gamle Dage, bleve de underkuede og foragtede af de Seirende og bleve Folkets Bærme, og deraf fulgte, at deres Folkenavn blev Betegnelse for usle Personer, hvilken Benævnelse forblev som et Øgenavn længe, efterat Seirherrerne og de Overvundne vare sammenblandede, og Forholdet fra gammel Tid forglemt. I Norge kaldes Gike en Nar, altsaa en meget daarlig Person, hvilket, dersom Cimbrerne have været kaldte Giker, vistnok passende kunde bruges om dem, der vare reducerede til Trældom og Foragt og altsaa raa og uden Kundskaber. Saaledes er det gaaet med Lappernes Almog, der betyder Folket, hvilket gik over til Almue, og saaledes er det gaaet med det franske Ord peuple, der blev til Pøbel i den Tid, Kongen alene, men Folket ikke havde Noget at sige, og ligeledes betyder Boioter Taaber, og Gascognere Storpralere, hvorhos bemærkes, at Nationalnavne ogsaa kunne gaae over til karakteristiske Benævnelser af anden Natur f. Ex. Schweitzere: Portnere, Hollændere: Meierifolk.

Personnavnet Cumare leder Tanken til Kymrerne i Wales, ligesom Ordet Clan, der antages at betyde Førstefødt, leder til Tanken om Skotlands

Clanhøvdinge, der altid vare Familiernes Førstefødte.

For at undgaae den Kritik, at Forfatteren har været lidt dristig i sine Ordligheder, bemærkes det, at han langt fra har vovet at præstere, hvad Andre have gjort, ved aldeles ugeneert at omsætte Ord og Bogstaver for at komme deres Maal nærmere, hvilket vel ofte kan lede til det Rette, men ogsaa til det Urette, og muligen har denne Afhandlings Forfatter været nødt til at afholde sig fra at gaae saa vidt af Mangel paa behørig Sprogkundskab. Andre have saaledes udledet Minerva af Minne og arve og deraf sluttet, at Ordet betød den, der havde arvet Jupiters Kløgt; ligesom Navnet Axel kunde udledes fra Lyderen Ascalus, om hvem det siges, at han skal have bygget Ascalon; men uagtet disse Navne kunne tale til Fordeel for vort Emne, ere de dog ikke her brugte, fordi det Første er haartrukket, og det Sidste kan være tilfældigt. Enhver maa imidlertid dog indrømme, at der intet Overdrevent er i den Paastand, at Navnet paa Indbyggerne i Klusium, Camarerne, ikke paa Dansk kunne oversættes ved andet end Camarer, Kymrer, Kimmerier, Cimbrer.

Hvis denne Afhandling er i rette Spør, vil Læseren see Grunden til, at romanske Lærde med stor Lærdom og meget Skarpsind ikke have kunnet løse

Gaaden, deri at deres Veie ikke gik i den Retning, Emnet udfordrede, hvorimod Ulærde og Lægmænd af cimbrisk Æt paa Forhaand havde Materialet dertil, aldeles som naar dygtige Smede med kunstige Dirke ikke kunne oplukke den Laas, som enhver Anden, der har Laasens rette Nøgle, med Lethed kan aabne.

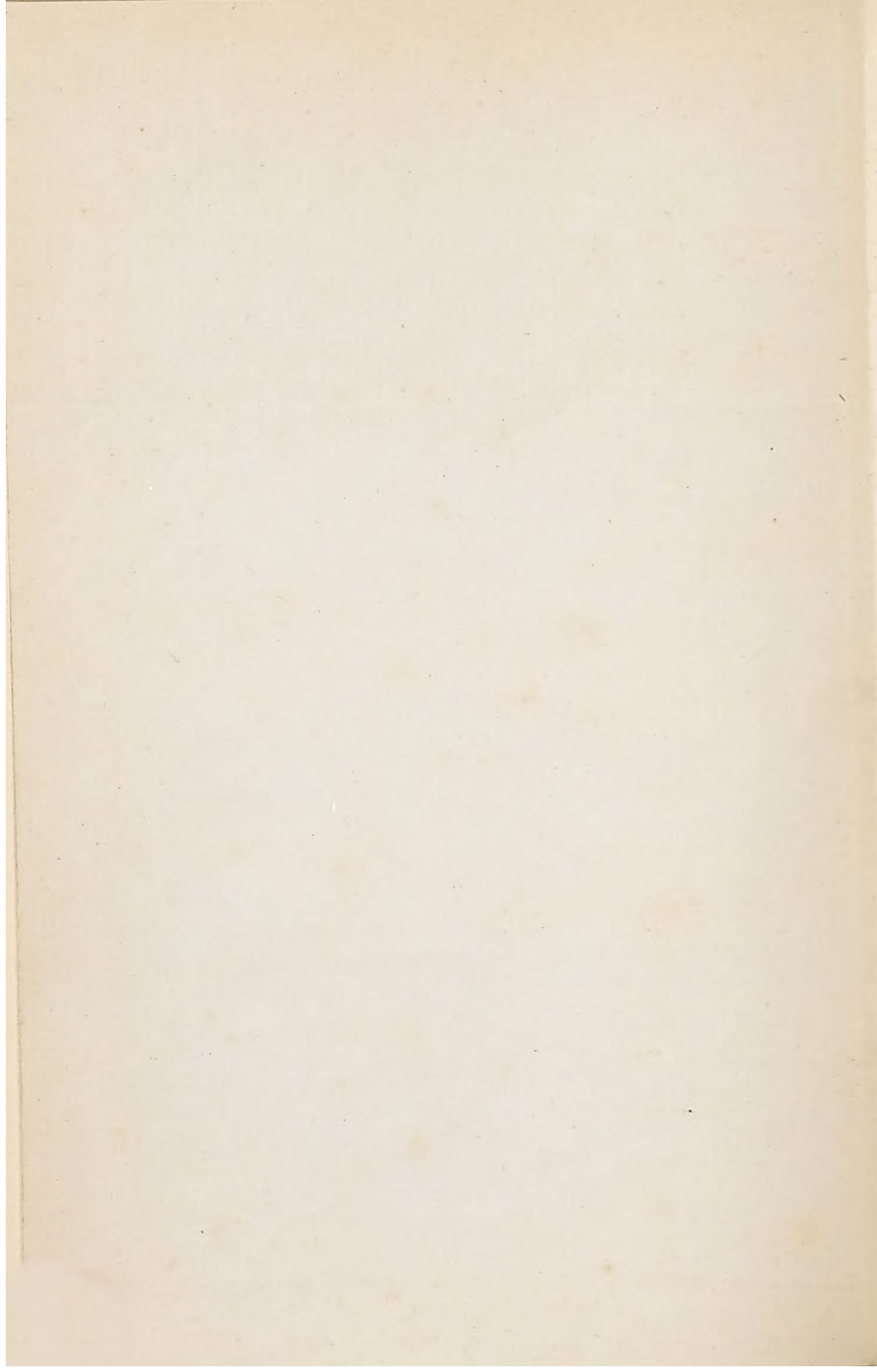
Er Forfatteren derimod paa Vildspor og har ladet sig vildlede under Indtrykket af, hvad han antager at være rigtigt, saa maa han finde sig i at forøge Antallet af dem, der forgjæves have behandlet dette Thema, og vil da have den Ære netop ved sin Feiltagelse at komme i udvalgt Selskab med alle de dygtige Videnskabsmænd, der før ham ere strandede paa Tyrrhenernes Klipper, det vil sige, med Alle, der have begivet sig paa dette Togt, dog muligviis med Undtagelse af den lærde, berygtede Keiser Claudius, hvis Skrift om Etruskerne idetmindste hidtil har været tabt.

Hvorledes Sagen nu end forholder sig, overleveres denne Afhandling til den meget ærede Læseverden, da det vistnok maa være af Interesse for Skandinaverne at undersøge, om de ere i Slægt med Etruskerne, hvilket fortrinsviis maatte være Tilfældet med de Danske, efterdi Cimbrernes Stamme er meest ublandet i Danmark, hvorimod

den ellers i Norden er mere iblandet med germanisk-gothiske Elementer og i Britannien med iberiske Elementer; og derfor maa det for os være interessant at see, om vi ere af samme Æt som de, der beherskede Capitolium i Urtiden, og som udgjorde en saa stor Deel — og især den intelligente — af Indbyggerne i det navnkundige, verdensbeherskende Roma.

121

Laicus Hyperboreus

Laicus Hyperboreus, Etruskerne

Kjobenhavn 1879

H.ant. 439 e

urn:nbn:de:bvb:12-bsb11388740-4